

GODE
RAMMER
FOR
SAMSKABELSE

OPSAMLING PÅ
5 WORKSHOPS PÅ
FRIVILLIGRÅDETS
ÅRSMØDE 2012
*Sammen om bedre
velfærd*

En del af
Projekt Sæt Værdien Fri

INDHOLD

RESUMÉ – ANBEFALINGERNE PÅ DE 5 OMRÅDER I STIKORD	3
INDLEDNING	5
OMRÅDE 1: SUNDHED OG FOREBYGGELSE	6
Case: Legepatruljen	7
OMRÅDE 2: SOCIALT UDSATTE	8
Case: Hr. Berg	9
OMRÅDE 3: BESKÆFTIGELSE	10
Case: Frivillige sociale mentorer i Middelfart	11
OMRÅDE 4: UDDANNELSE	12
Case: Børnerådgiveruddannelsen	13
OMRÅDE 5: DET BOLIGSOCIALE	14
Case: Det Sociale Laboratorium	15
OPSAMLING	16

RESUMÉ – ANBEFALINGERNE PÅ DE 5 OMRÅDER I STIKORD

Som en del af Frivilligrådets årsmøde 2012 blev der afholdt 5 workshops indenfor områderne sundhed og forebyggelse, socialt udsatte, beskæftigelse, uddannelse og det boligsociale. Workshoppenes deltagere skulle arbejde med anbefalinger til samskabelse på hvert af områderne. Her sammenfattes anbefalingerne indenfor hver workshop.

1 Sundhed og forebyggelse

Udfordring: Hvordan kan man sikre, at projektet bliver økonomisk og driftsmæssigt forankret på den lokale skole eller i lokalt regi?

Anbefalinger: Når et projekt, der er konceptbåret og bygger på samskabelse, skal gøres bæredygtigt lokalt:

- Rette samarbejdspartnere vælges på baggrund af behov
- Bæredygtighed tænkes ind fra starten ved at se på lokalsamfundets ressourcer
- Tydelig ansvarsdeling
- Informationsdeling

2 Socialt udsatte

Udfordring: Kan erfaringerne fra de nuværende lokale projekter bruges til at eksportere et godt koncept til andre byer og aktører?

Anbefalinger: Når en god ide skal konceptualiseres og udbredes:

- Ideen er velbelyst
- Aktørerne udbreder ideen lokalt gennem egne "brancher"
- Skelne mellem konceptbærende elementer og fleksible elementer, der tilpasses lokalt
- Sikre lokal forankring ved at udvide kredsen af samarbejdspartnere

3 Beskæftigelse

Udfordring: Hvordan kan der (løbende) forventningsafstemmes mellem en kommune og en gruppe (kommunale) frivillige i et projekt, som kommunen "ejer"?

Anbefalinger: Når en kommune åbner op for involvering af frivillige i egne indsatser:

- Kommunen være risikovillig
- Kommunen skal have tillid til de frivillige
- Forventningsafstemning mellem kommune og frivillige
- Det skal overvejes fra starten af projektet, hvordan de to "sfærer" skal integreres

4 Uddannelse

Udfordring: Hvordan kan uddannelse understøtte samspillet mellem det offentlige og civilsamfundet?

Anbefalinger: Uddannelse som middel i samskabelsesprojekter:

- Frivillighed tænkes tidligt ind i uddannelsesmæssige sammenhænge
- Oprette en egentlig uddannelse, der fokuserer på forskelle mellem det offentlige og det frivillige
- Uddanne sådan at både frivillige og professionelle kan bevare deres særkender
- Udveksling mellem sektorer vedligeholdes efter endt uddannelse

5 Det boligsociale

Udfordring: Hvis projektet skal være bæredygtigt, hvilke former for samarbejde kan/skal man så have med borgere og kommune?

Anbefalinger: I forhold til projekter, som involverer meget forskelligartede partnere, herunder studerende og beboere fra socialt udsatte områder:

- Klar og tilpasset rollefordeling
- Empowermentbaseret tilgang overfor beboere, og ressourcer bruges, hvor de bruges bedst
- Lokal forankring via involvering af resourcesvage beboere
- Kommunen skal arbejde progressivt med medborgerskab, fx participatory budgeting

INDLEDNING

Frivilligrådets årsmøde den 19. november 2012 med titlen 'Sammen om bedre velfærd' satte samskabelse mellem civilsamfund og det offentlige i centrum. Årsmødet inviterede bl.a. til deltagelse i workshops, som ud fra fem meget forskellige cases skulle udvikle anbefalinger for samskabelse. Casene repræsenterede områderne:

- Sundhed og forebyggelse
- Socialt udsatte
- Beskæftigelse
- Uddannelse
- Det boligsociale

Denne pjece er et forsøg på at sammenfatte de anbefalinger, som deltagerne i workshoppen udviklede – dels til det videre arbejde med de konkrete cases og dels til konkretiseringen af indholdet i konceptet 'samskabelse'. Pjecen er tænkt både som en selvstændig opsamling på workshoppen og som en brik i Frivilligrådets samskabelsesdagsorden.

Samskabelse

Samskabelse er et af hovedpunkterne i Frivilligrådets strategi. Frivilligrådet ønsker at kvalificere den samskabelsesproces, der sker, når foreninger, kommuner, virksomheder, borgere eller andre aktører sætter sig for sammen for at skabe en ny løsning på en velfærdsudfordring – en løsning, der ikke kunne være fundet af aktørerne hver for sig.

Workshoppen

Workshoppen på årsmødet var bygget op med en case om samskabelse i centrum, der præsenterede workshopdeltagerne for en selvvalgt udfordring ved selve casen. Deltagerne blev derefter stillet overfor at skulle diskutere løsninger på udfordringen. Denne pjece er så vidt muligt bygget op efter samme model men afspejler også, at workshoppen endte med at blive afviklet på forskellig vis, ligesom deltagerne anlagde forskelligt fokus i deres diskussioner.

Tak til alle workshopdeltagerne for jeres hjælp, gode input og engagement i diskussionerne.

God læselyst!

OMRÅDE 1. SUNDHED OG FOREBYGGELSE

CASE: LEGEPATRULJEN

Casen indenfor sundheds- og forebyggelsesområdet var Legepatruljen. Legepatruljen er et samarbejde mellem Kræftens Bekæmpelse, Dansk Skoleidræt, TrygFonden og DGI. Formålet med projektet er at få skolebørn til at lege mere aktivt i frikvartererne, ligesom man gerne vil bruge legen til at integrere børnene socialt. Elever fra 6. til 9. klassetrin uddannes til legepatruljer på et kursus i lokalområdet tilrettelagt og styret af uddannede legeinstruktører. Tilbage på skolerne skal eleverne fungere som forbilleder for yngre skolekammerater og inspirere de yngste elever til at sætte gang i legeaktiviteter. Legepatruljen er på den måde også med til at skabe sociale relationer på tværs af alder, køn og sociale skel.

Målet med Legepatruljen er bl.a., at den skal være landsdækkende. I 2012 fandtes projektet i 94 kommuner (dog ikke på samtlige skoler i kommunerne). Samtidig ophører samarbejdsaftalen ved udgangen af 2014, hvorefter det økonomiske grundlag for projekterne bliver mere usikkert.

På workshoppen repræsenterede Dansk Skoleidræt casen.

ANBEFALINGER

Når et projekt, der er konceptbåret og bygger på samskabelse, skal gøres bæredygtigt lokalt, skal man sikre at:

- Man har de rette samarbejdspartnere – behovene i projektet bestemmer hvem, der involveres af lokale aktører (hvem kan løse hvilke problemer?).
- Bæredygtighed tænkes ind allerede ved projektets opstart – se på hvilke økonomiske og menneskelige ressourcer, der er til stede i lokalsamfundet og vær realistisk.
- Der er en tydelig ansvarsdeling – mens kommunen sørger for rammer og muligheder, er det frivillige og andre lokale aktører, der tilpasser indholdet.
- Information bliver delt – åbenhed er vigtig, både mellem partnerne i projektet og på tværs af kommunale grænser.

LEGEPATRULJEN

FRA KONCEPT TIL BÆREDYGTIGT LOKALT DRIFTET PROJEKT

I Legepatruljen var udfordringen at kunne drifte projektet eller gøre det bæredygtigt lokalt. Hidtil har parterne bag projektet betalt for kursus, udstyr og projektledelse, hvilket har reduceret udgifterne for de enkelte skoler. Eftersom projektet nu er ved at overgå til drift, betyder det, at udgifterne for deltagelse for den enkelte skole vil stige. På workshoppen fremlagde Dansk Skoleidræt, at parterne frygtede, at skolerne derfor ville trække sig ud af projektet.

Udfordring: Hvordan kan man sikre, at projektet bliver økonomisk og driftsmæssigt forankret på den lokale skole eller i lokalt regi?

Den centrale anbefaling fra workshopdeltagerne var at tænke bæredygtighed ind i konceptbårne projekter fra starten og finde de lokale ressourcer, som ville kunne understøtte en forankring. Det blev fx foreslået, at man inddrager bedsteforældregenerationen som inspiratorer eller direkte i uddannelsen af legementorerne, fordi de kender en masse gamle og måske glemte lege. Derudover ville idrætsforeninger eller lokale spejderforeninger kunne bidrage med gode ideer til aktiviteter, der giver børnene mulighed for at røre sig. Andre mulige interessenter kunne være skolebestyrelsen, elevrådet, 9. klasses elever, forældre og pensionistforeninger.

For at sikre et godt samarbejde mellem flere forskellige aktører foreslog workshopdeltagerne, at de frivillige kræfter påtager sig et ejerskab fra starten, dvs. indgår i formuleringen af projektet. Det kræver et højt niveau af informationsudveksling, men vil samtidig give mulighed for, at et landsdækkende koncept bliver tilpasset lokale forhold. På den måde er der større sandsynlighed for, at det kan overleve og fæstne sig.

Når en kommune indgår i et samspil med frivillige aktører, mente workshopdeltagerne, at det er vigtigt, at man på den ene side arbejder ambitiøst med frivillighed – dvs. udarbejder en politik eller strategi for frivilligheden i kommunen – og på den anden side giver slip på kontrollen i forhold til at lade frivillige og andre aktører varetage ansvar og opgaver. De "produkter", som samarbejdet skaber, skal naturligvis også deles på tværs af kommuner og lokalsamfund.

OMRÅDE 2. SOCIALT UDSATTE

CASE: HR. BERG

Ungecafeen Hr. Berg er et mødested for unge på Rigshospitalet. Om dagen er cafeen bemandet af unge pædagoger, mens den fire aftener om ugen drives af frivillige unge fra Ungdommens Røde Kors. Cafeen blev startet på initiativ fra Ungdomsmedicinsk Videnscenter på Rigshospitalet, hvis hovedformål er at skabe bedre vilkår for unge, der er ramt af sygdom. Efterfølgende er cafeen dog blevet til et samarbejde med Ungdommens Røde Kors og Egmont Fonden, som støtter med midler og sparring. Med udgangspunkt i Hr. Berg har Ungdommens Røde Kors oprettet nye hospitalsungdomsklubber i samarbejde med Aarhus og Odense Universitetshospitaler. Hr. Berg er en del af Ungdommens Røde Kors-projektet Væk Fra Kanten og skal være et frirum for de indlagte unge. På den lange bane er målet at forebygge marginalisering efter langtidsindlæggelse.

På workshoppen repræsenterede Ungdommens Røde Kors og Egmont Fonden casen.

ANBEFALINGER

Når en god ide skal konceptualiseres og udbredes, skal man sørge for at:

- Ideen er velbelyst og helst også veldokumenteret – det gør den mere salgbar.
- Aktørerne i det lokale projekt udbreder ideen gennem egne "brancher" – fx kommune til kommune, lokalafdeling eller -klub til lokalafdeling osv.
- Skelne mellem de konceptbærende elementer og de mere fleksible – de konceptbærende, som erfaringsmæssigt giver gode resultater, bør bevares uændret uanset lokal kontekst, mens de fleksible kan og bør variere alt efter lokale forhold og muligheder.
- Tænke i, hvordan man kan udvide kredsen af samarbejdspartnere for at sikre lokal forankring.

HR. BERG

FRA GODT EKSEMPEL TIL KONCEPTDANNELSE OG UDBREDELSE

I denne case gik udfordringen på, at Ungdommens Røde Kors ønsker at udbrede konceptet – og hvordan kan man udbrede en succeshistorie fra nu tre lokale kontekster til at omfatte hele landet? Samtidig var humlen i udfordringen, at det er en særlig konstellation med sin helt egen kompleksitet, når man vil fordre et samarbejde mellem hospitaler og civilsamfund, som hver især arbejder meget forskelligt.

Udfordring: Kan erfaringerne fra de nuværende lokale projekter bruges til at eksportere et godt koncept til andre byer og aktører?

Workshopdeltagerne anbefalede, at før man kan udbrede den gode ide, skal den være velbelyst og helst også veldokumenteret. Det vil gøre ideen mere salgbar. Herunder er det vigtigt at få beskrevet rekrutteringsmulighederne i forhold til frivillige og specielle behov i projektet, som fx særlige krav til typen af frivillige. I dette tilfælde handler det især om at give anbefalinger til, hvordan man kan rekruttere frivillige i alderen 18-25 år, og hvordan man sikrer, at brugeren (dvs. patienten) altid er i centrum for projektet uanset lokal udformning.

Workshopdeltagerne foreslog, at man i beskrivelsen af projektet opererer med to niveauer: Et formelt niveau, som sætter rammerne for projektet og sikrer, at de gode erfaringer (forhåbentlig) kan gentages. Og et uformelt niveau, der er fleksibelt, og som gør det muligt at tilpasse form og aktiviteter til den lokale virkelighed.

Man bør desuden tænke i finansiering og samarbejdsstruktur, og det er oplagt at involvere flere samarbejdspartnere, end tilfældet er i den oprindelige projektform med to udøvende partnere. Man kunne bl.a. forestille sig at involvere det lokale frivilligcenter, hospitalsledelsen eller forskellige DUF-organisationer. Hvis man skal give konceptet fri på denne måde, fordrer det også, at de oprindelige "ejere" er parate til at acceptere og støtte lokale udformninger og ikke sigter mod at udbrede en bestemt model.

Workshopdeltagerne pegede endvidere på, at den mest effektive kommunikationsvej for et projekt er ved, at deltagerne udbreder ideen gennem deres egne netværk af lignende aktører. I det aktuelle projekt kunne det fx betyde, at Videncentrets ansatte ville være ansvarlige for at formidle ideen til andre hospitaler. Samtidig ville Ungdommens Røde Kors skulle opsøge egne lokalafdelinger og andre ungdomsorganisationer og fortælle om deres rolle i projektet og de muligheder, der eksisterer i et samarbejde med så stor og speciel partner som fx Rigshospitalet.

OMRÅDE 3. BESKÆFTIGELSE

CASE: FRIVILLIGE SOCIALE MENTORER I MIDDELFART

I 2010 besluttede Jobcenter Middelfart og Det Lokale Beskæftigelsesråd at forsøge at understøtte ungdomsindsatsen i kommunen. De ville uddanne frivillige sociale mentorer, der kunne støtte unge med problemer ud over ledighed. Jobcentret ansatte en koordinator for mentorerne, og Det Lokale Beskæftigelsesråd stillede en udviklingskonsulent til rådighed for arbejdet. De frivillige mentorer gennemgår en uddannelse med særlig henblik på målgruppens problemstillinger og bliver herefter matchet med en mentee. Der var i 2012 80 aktive frivillige i ungementornetværket, der har stor succes med fx at fastholde unge i uddannelse.

Mentornetværket i Middelfart bygger ikke på et samarbejde i traditionel forstand. I stedet handler samskabelsen her om, hvad der sker, når én sektor slipper kontrollen og involverer andre aktører og sektorer i et projekt. I Middelfart startede man op med en gruppe uorganiserede frivillige og uddannede dem til at varetage mentor-funktionen. Sidenhen har koordinatoren dog opfordret de frivillige til at organisere sig i en forening, bl.a. så de kan søge § 18-midler.

På workshoppen repræsenterede Jobcenter Middelfart og Mentorforeningen casen.

ANBEFALINGER

Når en kommune åbner for involvering af frivillige i egne indsatser, skal:

- Kommunen være risikovillig – især hvis der skal eksperimenteres med opgaver og ansvar.
- Der skal være tillid til de frivilliges arbejde og midler til at sætte det i gang – og de ansattes usikkerhed skal mindskes.
- Der skal forventningsafstemning til – når man tager frivillige "ind på matriklen" (organiserede eller uorganiserede) må man forventningsafstemme undervejs. Man må bl.a. forvente, at de frivillige, efterhånden som de bliver mere og mere involverede, også ønsker mere indflydelse.
- Man bør fra starten overveje, hvordan man integrerer de to "sfærer" i et samlet tilbud – hvordan arbejder man fx i en kommunal sammenhæng med 'det myndighedsfrie rum', som kendetegner frivillige tilbud?

FRIVILLIGE SOCIALE MENTORER I MIDDELFART FORVENTNINGSAFSTEMNING PÅ TVÆRS AF SEKTORER

Organiseringen af Mentornetværket har betydet, at de frivillige – i takt med at de har opnået mere viden om deres mentees og systemet i kommunen – ønsker mere indflydelse bl.a. på hvem, der visiteres til mentorkorpset. Samtidig har der i opstarten af korpset været en del af de ansatte i kommunen, som opponerede imod, at det var frivillige, der varetog opgaven.

Udfordring: Hvordan kan der (løbende) forventningsafstemmes mellem en kommune og en gruppe (kommunale) frivillige i et projekt, som kommunen "ejer"?

Workshopdeltagerne anbefalede, at der blev arbejdet på at højne tilliden mellem jobcentrets ansatte og frivillige og mindske usikkerhederne mellem ansatte og frivillige. Med tiden kunne man arbejde på at gøre enten projektet eller foreningen eller begge dele mere fri af kommunen og derved opnå at skabe et myndighedsfrit rum. I et sådant rum vil der dels være nogle rollefordelinger, som kræver mindre overensstemmelse, og dels være mulighed for at eksperimentere med noget andet og innovativt. Et sådant eksperiment er dog ikke noget, man gør fra en dag til en anden, men kommer i små skridt.

Det blev foreslået, at man involverer andre i projektet som fx frivilligcentre, landsorganisationer og politikere, ligesom mange borgere kan have gode perspektiver på problematikken. I projektets nuværende form holdt deltagerne dog fast i, at kommunen burde være den primære projektejer, mens foreningerne evt. kunne eje processen.

Hvis projektet skulle startes op andre steder i landet, mente mentorkoordinatoren, at man sagtens kan starte op, før alle formalia er faldet på plads, og den forkromede projektplan er udarbejdet. Det vigtigste i starten, er at få en klar aftale mellem kommune og frivillige i stand. Workshopdeltagerne mente også, at det er vigtigt at finde en koordinator, der kan danne bro mellem frivillige og ansatte, og som forstår begge parter udgangspunkt. Borgernes skal i fokus, når projektet designes, og så bør man sørge for, at den læring, som mentorerne opnår både om deres egne rolle og om mentee'erne som gruppe, også kommer jobcentrene til gode. Det kan fx organiseres ved, at et en ansat i kommunens beskæftigelsesafdeling indsamler viden herom.

OMRÅDE 4. UDDANNELSE

CASE: BØRNERÅDGIVERUDDANNELSEN

I samarbejde med Professionshøjskolen Metropol og TrykFonden har Børns Vilkår udviklet Børnerådgiveruddannelsen for at opkvalificere børnefagligt personale, herunder Børns Vilkårs egne frivillige, til arbejdet med udsatte børn og unge. Børnerådgiveruddannelsen tager udgangspunkt i Børns Vilkårs børnesyn, erfaringer og værdier, og der er gennem hele uddannelsesforløbet fokus på barnets perspektiv. Børns Vilkårs Børnerådgiveruddannelse består af to sammenhængende moduler på Den Sociale Diplomuddannelse, som evt. kan kombineres med moduler fra andre diplomuddannelser. De studerende er både frivillige fra Børns Vilkår og social- og sundhedsfaglige professionelle ansat i det offentlige, mens underviserne kommer fra Børns Vilkår og Metropol.

På workshoppen repræsenterede Metropol casen.

ANBEFALINGER

Uddannelse som middel i samskabelsesprojekter kan bl.a. betyde at:

- Frivillighed tænkes ind i uddannelsesmæssige sammenhænge tidligere end på efteruddannelserne – gerne som et obligatorisk modul, der også er synligt på eksamensbeviset.
- Udvikle en egentlig uddannelse, der fokuserer på forskellene mellem det offentlige og det frivillige – herunder diversiteten af kompetencer, arbejdsrammer mv.
- Der er fokus på at uddanne til forskellige kontekster og sektorer – sådan at både frivillige og professionelle kan arbejde inden for (og bevare) deres særlige rammer og tilgange.
- Udveksling mellem sektorer, som uddannelse kan bibringe, skal vedligeholdes efter endt forløb – fx ved hjælp af møder såvel som elektronisk baseret kontakt.

BØRNERÅDGIVERUDDANNELSEN

UDDANNELSE SOM MIDDEL TIL AT BYGGE BRO MELLEM SEKTORER

I den daglige undervisning såvel som i udviklingen af uddannelsen har Metropol og Børns Vilkår bl.a. stødt på problemer med at implementere nye ting i undervisningen, fordi studieordningerne skal følge foreskrifter fra Undervisningsministeriet. Samtidig har det været udfordrende at tilbyde et relevant og vedkommende kursus, som kan rumme og "tale ind i" deltagernes arbejdsvilkår og -logikker set i lyset af, at de både bestod af ansatte og frivillige.

Udfordring: Hvordan kan uddannelse understøtte samspillet mellem det offentlige og civilsamfundet?

Deltagerne i workshoppen stillede i udgangspunktet spørgsmål ved, om man ensliggør frivillige og ansatte ved at lade dem blive uddannet sammen. Ender man med at få den samme tilgang i arbejdet, som også vil bevirke, at arbejdet i de respektive sektorer bliver mere ens. Frygten gik på, om man ender med at skabe en uddannelse, der stræber mod at være en "socialrådgiver light"-version.

Deltagerne mente, at det især ud fra et praktisk synspunkt er vigtigt at bringe frivillige og professionelle sammen, fordi de personlige relationer, som opstår under fx en fælles uddannelse, har stor betydning for det daglige arbejde og for eventuelle samarbejder mellem sektorerne. Deltagerne lagde derfor også vægt på, at der efter endt kursus fortsat er brug for et rum i lokalt regi, hvor frivillige og ansatte kan mødes og udveksle erfaringer og viden, det kunne fx foregå i et frivilligcenter. Det fysiske rum kunne derudover suppleres med en fælles elektronisk platform for vidensudveksling. Kurset og den gensidige læring kunne også være en ny vinkel i ledelses- og organisationsuddannelsen af både offentlige og frivillige ledere.

Deltagerne havde desuden en række konkrete forslag til, hvordan man videre får mere viden om det frivillige ind på uddannelsesinstitutioner:

- Invitere frivillige foreninger/organisationer indenfor.
- Lave en case-dag, hvor man behandler relevante problemstillinger.
- Praktik for de studerende, hvor de får mulighed for at komme ud i en frivillig forening – med inspiration fra den nationale frivillighedsdag Frivillig Fredag.
- Styrke Projekt Frivillig.

OMRÅDE 5. DET BOLIGSOCIALE

CASE: DET SOCIALE LABORATORIUM

Det Sociale Laboratorium er en del af et større Community Development projekt under VIA University College. Laboratoriet er baseret på et partnerskab med Hotspotcentret under Århus Kommune og har til formål at øge den sociale kapital i udsatte boligområder. I det Sociale Laboratorium får socialrådgiverstuderende fra VIA mulighed for at udvikle og indgå i frivilligt socialt arbejde i udsatte boligområder sammen med øvrige frivillige som fx beboere i og udenfor boligområdet og lokale foreninger. Den frivillige indsats, som de studerende kan vælge at blive en del af, omfatter 50 konkrete aktiviteter for beboerne herunder lektiecafeer, aktiviteter i ferierne, bordtennis, fritidsjobformidling og en pigeclub. Projektet er pt. centreret i boligområdet Bispehaven, men det er hensigten, at projektet senere skal udbredes til flere udsatte boligområder.

På workshoppen repræsenterede VIA University College casen.

ANBEFALINGER

I forhold til projekter, som involverer meget forskelligartede partnere, herunder studerende og beboere fra socialt udsatte områder, skal man huske at:

- Rollefordeling og -indhold skal være klar og tilpasset målgrupperne.
- Beboerne eller brugerne skal være i centrum for en empowermentbaseret tilgang – mens (fx) studerendes kompetencer bør bruges optimalt, bl.a. til at udføre behovsanalyser, formidle erfaringer, samle op på projekter osv.
- Projektet skal have en tung forankring i miljøet – man skal arbejde på at få involveret ressourcervage beboere såvel som at få projektet tænkt ind i helhedsplaner for området.
- En måde at fremme denne type projekter på er ved, at kommunen arbejder aktivt og progressivt med medborgerskab og reelt understøtter det ved bl.a. at benytte participatory budgeting.

DET SOCIALE LABORATORIUM AT GØRE ET PROJEKT TIL FÆLLES EJE

VIA University er især optaget af at videreføre Det Sociale Laboratorium på permanent basis. De oplever dog, at det er udfordrende at skaffe bæredygtig kapital. Dertil oplever de også, at det kan være svært at arbejde godt sammen med respekt for forskellige logikker hos forskellige aktører.

Udfordring: Hvis projektet skal være bæredygtigt, hvilke former for samarbejde kan/skal man så have med borgere og kommune?

Workshopdeltagerne mente, at der skulle lægges vægt på to aspekter: Dels at arbejde videre med at fremme viden om frivillighed på uddannelser (i tillæg til projektet) og dels at involvere folk fra nærmiljøet og fra andre bydele. De studerende kan fx sendes i én-dags praktik i lokale foreninger for at højne deres praktiske viden om frivillighed, og praktikken kan indarbejdes i lokale helhedsplaner og udviklingsplaner for området.

Det centrale i projektet bør fortsat være empowermenttanken. Det betyder, at de studerende og uddannelsens involvering er faciliterende og stiller faciliteter og ideer til rådighed, mens beboere og borgere har det egentlige ansvar for aktiviteterne, deres design, organisering osv. Deltagerne fremhævede dog også, at man kunne bruge de studerendes særlige kompetencer, fx til at foretage en interessentanalyse og afdække lokale behov. Uddannelsesinstitutionens ledere bør fortsat have opgaven med at finde og engagere de frivillige studerende.

Deltagerne overvejede, hvordan man kan engagere de beboere, som ikke umiddelbart er aktive eller giver deres mening til kende, således at projektet bliver endnu mere lokalt ejet. Her blev sociale viceværter nævnt som en løsning. Sociale viceværter er ansat i de boligafdelinger, hvor der er opført skæve boliger. Deres arbejdsfunktion består i at løse boligsociale opgaver, som fx at støtte den enkelte beboer i hverdagen, bidrage til at løse praktiske opgaver, mægle i konflikter, gennemføre fælles aktiviteter som udflugter og bygge bro til det kommunale system. Deltagerne pointerede, at det mest effektfulde er at ringe på døren og få direkte kontakt til beboerne. I engagementet af de boligsociale organisationer er det først og fremmest vigtigt, at bestyrelsen er med på ideen.

Hvis man skal udbrede projektet, mente workshopdeltagerne, at det er vigtigt at tilbyde åbne mødesteder for frivillige og kommunen. Udfordringen for kommunen vil være at tænke bredere og mere i medborgerskab, fx kunne man udnytte ideen 'participatory budgeting' eller borgerstyret budgettering, som bl.a. bruges i Varde og Holbæk. Begrebet dækker over, at borgerne inddrages i forvaltningen af en del af kommunens budget og kommer med konkrete ideer til aktiviteter. I tillæg hertil mente deltagerne, at det er vigtigt at forankre et nyt lignende projekt tidligt. Derfor kunne man lave en tværfaglig case-dag, hvor interessenter indbydes til at udvikle ideer.

Deltagerne diskuterede også, hvordan man kan fordele roller i projektet: Boligorganisationer og fonde opstiller rammerne og leverer ydelser, kommunen og universitetet støtter hinandens aktiviteter, universitetet og boligorganisationer deler erfaringer og forventningsafstemmer, de studerende tilfører kompetencer og bliver klogere på egen faglighed, mens borgerne er procesejere. Deltagerne lagde vægt på, at man får opsamlet viden fra projektet, og at man på samme tid arbejder med både bottom-up og top-down processer – herunder at man får spurgt beboerne til råds i forhold til, hvordan man kan udføre forskellige tiltag og processer i praksis.

OPSAMLING

I alle fem cases bliver det klart, at noget af det vigtige ved at arbejde med samskabelse er at have blik for områdernes betydning. Det er ikke lige meget om man arbejder indenfor sundhedsområdet, med uddannelse eller beskæftigelse. Hvert område har sine kendetegn og særlige aktører, som lægger særlige præmisser, muligheder og barrierer til grund for samskabelse og samarbejde.

Dog er der nogle tematikker, der virker til at optage folk fra mange af de områder, vi har præsenteret her. Bæredygtighed og lokal forankring er problematikker, der er dukket op i flere af de udfordringer, der er arbejdet med. Hvordan sikrer man, at et midlertidigt, vellykket projekt ikke blot dør ud efter endt projektperiode? Hvordan sørger man for, at lokalområdet er inddraget på en måde, der giver ejerskab og sikrer lokal tilpasning af fx et landsdækkende koncept? Deltagerne på workshopkene talte gennemgående om begreber som ressourceafklaring i lokalområdet, åbenhed, forventningsafstemning og rollefordeling.

Deltagernes anbefalinger skal selvfølgelig forstås inden for konteksten af hvert område. Ikke desto mindre vil Frivilligrådet inddrage disse samlede erfaringer i sit videre arbejde med at udvikle betydningen af samskabelsesbegrebet.

